

บทที่ 1

บทนำ



ความเป็นมาและความสำคัญของ เรื่อง

การศึกษาค้นคว้าเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บของประชาชนในชุมชน ซึ่งเรียกว่าวิชา Epidemiology นั้น นอกจากจะมุ่งค้นหาโรคภัยต่าง ๆ อันเป็นสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ถึงแก่ความตายตลอดจนอัตราการตาย (Mortality Rate) และช่วงระยะเวลาที่มนุษย์มีชีวิตอยู่ (Life Span หรือ Life Expectancy) แล้ว ยังมุ่งที่จะค้นหาถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ แพร่หลายอีกด้วย องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ที่สำคัญ ได้แก่

1. สิ่งที่ทำให้เชื้อโรคแพร่หลายหรือที่เรียกว่า Disease agents เช่น แบคทีเรีย อาหาร ก๊าซ และรังสี
2. สภาพแวดล้อมทั้งในด้านกายภาพ เช่น ภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศ และสภาพแวดล้อมทางสังคมต่าง ๆ เช่น สภาพความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตในครอบครัว สถานภาพ ฯลฯ
3. ลักษณะทางประชากรและสภาพของมนุษย์หรือผู้ป่วยนั่นเอง เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ อาชีพ การดำรงชีวิต ตลอดจนความแข็งแรงและสุขภาพอนามัยของร่างกาย และความเข้มแข็งทางจิตใจ

การเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ว่าเกิดขึ้นแก่บุคคลใดในสังคมใด ย่อมมีผลกระทบต่องานส่วนตัวของผู้ป่วยและส่วนรวมคือสังคมด้วยทั้งสิ้น ในทางส่วนตัวของผู้ป่วยนั้น

นอกจากจะต้องเสียเวลาในการรักษาพยาบาลช่วงหนึ่งแล้ว แต่ไม่ถึงตายร่างกาย อาจะพิการตลอดไปก็เป็นได้ ถ้ารักษาไม่หาย ดังนั้นผลเสียหายที่เกิดขึ้นจึงอาจไม่ จำกัดอยู่แต่เฉพาะตัวผู้ป่วย เช่น ต้องเสียเงินค่ารักษาพยาบาล หรือเจ็บปวด ตลอด จนขาดรายได้หรือผลประโยชน์ในระยะระหว่างการรักษาพยาบาล เท่านั้น ครอบครัว อาจได้รับผลกระทบกระเทือนไปด้วยในรูปต่าง ๆ มากน้อยต่างกันไป แล้วแต่ว่าการ ดำรงชีวิตและความผาสุกของครอบครัวต้องขึ้นอยู่กับผู้ป่วยมากน้อยเพียงใด ถ้าผู้ป่วย เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือแม่บ้านผลเสียหายก็มีมาก นับตั้งแต่ขาดความสะดวกสบาย จนถึงกับขาดแคลนปัจจัยในการดำรงชีพก็ได้ ถ้าผู้ป่วยเป็นลูกหลานที่ยังเด็กเล็กอยู่ ก็ อาจเพียงแต่ทำให้เป็นกังวล และเสียเงินเสียทองมากกว่าที่มีอยู่หรือทำให้ผู้ปกครอง พ่อแม่ ต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้นอีกก็เป็นได้

ส่วนผลกระทบต่อสังคมนั้น อาจกล่าวได้ว่าถ้ามีผู้ป่วยน้อยราย ไม่มาก นัก ผลกระทบทางเศรษฐกิจและทางสังคม และทางจิตใจ ก็อาจเล็กน้อยมาก เช่น ประชาชนไม่ตื่นตกใจ หรือไม่เป็นผลเสียต่อการทำงานหรือการผลิตส่วนรวม แต่ถ้า หากมีผู้เจ็บป่วยมากและเป็นระยะเวลานานหรือล้มตายมาก สังคมก็จะพลอยได้รับการกระทบกระเทือนไปด้วยทั้งในทางตรง เช่น ทำให้ผลผลิตตกต่ำ ขาดแรงงาน หรือขาดช่างฝีมือหรือแรงงานที่จำเป็น และทางอ้อมก็คือสังคมอาจต้องหาทางชดเชย แรงงานที่สูญหายไป เพราะขาดงานหรือตาย ด้วยการอบรมคนขึ้นมาใหม่หรือหามา จากสังคมอื่น สังคมต้องเข้ารับภาระช่วยเหลือแก้ไขปัญหากทางสังคมต่าง ๆ ที่อาจ เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จากครอบครัวผู้ป่วยหรือตัวผู้ป่วยเองที่ขาดรายได้หรือ ขาดผู้หารายได้เลี้ยงดู นอกจากนี้สังคมยังต้องหาทางแก้ไขขจัดบิดเบือนความกลัวหรือ ตื่นตระหนกตกใจของประชาชนอีกด้วย หากมีการตายมากขึ้นเนื่องจากการแพร่ขยาย ของโรคระบาดบางชนิดอย่างรวดเร็วในบางฤดู

ดังนั้นการศึกษาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บในด้าน Epidemiology จึงมิได้จำกัด อยู่แต่เฉพาะโรคที่เรียกว่าโรคระบาด ซึ่งเคยทำลายชีวิตมนุษย์มาครั้งละมีใช้น้อยใน อดีต และโรคเหล่านี้บางชนิดมนุษย์ก็สามารถควบคุมและป้องกันอย่างได้ผลดี เช่น

อหิวาตกโรค มาเลเรีย หรือไข้ดำซึกก็ตาม แต่ก็ยังมีโรคบางชนิดที่แม้จะไม่มี การระบาดของรุนแรงรวดเร็วเหมือนโรคระบาดบางชนิดที่กล่าวแล้วข้างต้นก็ตาม แต่ การที่มีผู้ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ที่มีไข้โรคระบาดร้ายแรง เป็นจำนวนมากอยู่เสมอ โดย ที่มนุษย์ยังหาทางป้องกันรักษาหรือควบคุมให้ได้ผล เต็มที่ไม่ได้ ผลที่เกิดขึ้นต่อส่วนตัว และครอบครัวและต่อสังคมเป็นส่วนรวมก็ย่อมไม่อาจจะหลีกเลี่ยงไปได้

ด้วยเหตุนี้การศึกษาค้นคว้าในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บบางชนิดที่เกิดแก่ ประชาชนอยู่เสมอ และเป็นผลให้สังคมต้องพลอยได้รับผลกระทบกระเทือนไปด้วยจึง อาจให้ประโยชน์มิใช่แต่จะทำให้ได้ทราบว่ามีโรคอะไรบางอย่างที่เป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิด การเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่เสมอแล้วเท่านั้น ยังจะทำให้ทราบว่าผู้ป่วยตลอดจนครอบครัว ต้องได้รับผลเสียหายกระทบกระเทือนอย่างไรบ้าง และต้องการความช่วยเหลือ อะไรจากสังคม

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บในด้าน Epidemiology นั้น จะแบ่งชนิดของโรคภัยไข้เจ็บออกเป็น 3 ประเภทดังนี้ คือ¹

1. โรคติดต่อ (Communicable Disease) ได้แก่ โรคที่ส่วนใหญ่ แพร่หลายหรือระบาดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้โดยการติดต่อหรือได้รับการ ถ่ายทอดเชื้อแบคทีเรียหรือไวรัส เป็นต้นว่า โรคหวัด วัณโรค โรคมาเลเรีย และ กาฬโรค เป็นต้น

2. โรคเรื้อรัง (Chronic Disease) หมายถึงโรคภัยไข้เจ็บที่ทำให้ ผู้ป่วยต้องได้รับความทุกข์ทรมาน ต้องรักษาพยาบาลเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่าจะหาย หรือมีฉะฉานก็เสียชีวิตไปเสีย โรคเรื้อรังเหล่านี้ อาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากโรคติดต่อบาง ชนิด เช่น วัณโรค หรือโรคซิฟิลิส เป็นต้น หรือมีฉะฉานก็อาจเกิดจากสาเหตุของโรค อื่นที่มีไข้โรคติดต่อ เช่น โรคหัวใจ หรือมะเร็งชนิดต่าง ๆ

¹ Ibid., p.62.

3. โรคทางสมอง (Mental Disease) หมายถึง โรคที่เกิดจากระบบประสาทพิการและบกพร่อง หรือการปฏิบัติหน้าที่ของระบบประสาทบกพร่องหรือเสื่อมเสีย

เนื่องจากการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์นี้อาจจะครอบคลุมประเภทของโรคภัยไข้เจ็บดังกล่าวแล้วทั้งหมดได้ เพราะเวลาและทรัพยากรไม่อำนวยให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งที่จะทำการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโรคเรื้อรังบางชนิดเท่านั้น

การศึกษาโรคเรื้อรัง

เนื่องจากในปัจจุบันนี้จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคไต และโรคอื่น ๆ นอกจากจะเป็นสาเหตุของการตายอันดับหนึ่งในสหรัฐอเมริกาแล้ว โรคเหล่านี้ยังเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้เกิดความพิการทางร่างกายอีกด้วย ในสหรัฐอเมริกาในปี 1972 มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจ 1,035,146 ราย และจากสถิติอันเดียวกันนี้ได้แจ้งว่า ในจำนวนบุคคล 1,000 คน อายุระหว่าง 35-44 ปี จะเป็นโรคหัวใจ 4 คน อายุระหว่าง 45-54 ปี จะเป็นโรคหัวใจ 10 คน อายุระหว่าง 55-64 ปี จะเป็นโรคหัวใจถึง 20 คน¹

สำหรับประเทศไทย ปรากฏว่าโรคติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ ๆ บางชนิดก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนต้องได้รับความลำบากทันททุกขทรมานและถึงแก่กรรม มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน ดังสถิติที่นำมาแสดงในหน้า 5

¹ Bernice Doyle Owen, "Coping with Chronic Illness," American Journal of Nursing, (June 1975), p.1016.

อัตราการตายในทุกอายุระหว่าง ปี 2513 - 2517 (ต่อประชากรแสนคน)¹

เหตุตาย	2513		2514		2515		2516		2517	
	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
1. วัณโรคระบบหายใจ Tuberculosis of Respiratory System	7189	20.8	6862	19.3	7272	19.9	6414	17.0	6756	17.4
2. โรคหัวใจ Disease of the Heart	5288	15.3	7113	20.0	8468	23.1	7134	18.9	7256	18.7
3. ปอดอักเสบ Pneumonia	5133	14.8	5329	15.0	8409	23.0	6190	16.4	7015	18.1
4. โรคมะเร็งทุกชนิด Malignant Neoplasms, All Forms	4509	13.0	4400	12.4	5021	13.7	6155	16.3	6664	17.2

¹ กองสถิติพยากรณ์ชีพ, กรมส่งเสริมสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, สถิติสาธารณสุข (พระนคร : ฝ่าย
การพิมพ์ โรงงานอุตสาหกรรมบัวบัด), หน้า 147-148.

จากสถิติที่แสดงนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของผู้ป่วยที่ได้รับทุกขกรรมานด้วยโรคเรื้อรังบางประเภท ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านการรักษาพยาบาล ในด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ในด้านการช่วยเหลือในเรื่องเจ็บป่วยเรื้อรังเหล่านี้ในการรักษาพยาบาล และในด้านให้ความช่วยเหลือทางสังคมส่งเคราะห์แก่ครอบครัว ซึ่งอาจจะพลอยได้รับผลกระทบกระเทือนและเดือดร้อนไปด้วย ในด้านการแพทย์และการรักษาพยาบาลได้มีการค้นคว้าและวิจัยอยู่บ้าง ทำให้ได้ทราบว่า มีประชาชนจำนวนมากมีใช้น้อยที่ต้องรับเคราะห์กรรมด้วยโรคเรื้อรังเหล่านี้ แต่ส่วนใหญ่ของการวิจัยจะมุ่งไปในทางแก้ไขปัญหาและป้องกันโรคเรื้อรังเหล่านี้เป็นสำคัญ¹ โดยชี้ให้เห็นว่าผู้ป่วยต้องหากทางปรับตนเองและยอมรับสภาพตนเอง เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป ส่วนในด้านสังคมส่งเคราะห์นั้น เท่าที่ปรากฏก็ได้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังในโรงพยาบาลรามาริบัติ ของ นางสาวอมรา ปานทับทิม² สำระสำคัญของ การวิจัยในเรื่องนี้ มุ่งเน้นในด้านปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย ซึ่งต้องการความช่วยเหลือในด้านการรักษาพยาบาลหรือค่าเวชภัณฑ์ และทักษะของผู้ป่วยที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากกลายเป็นคนมีโรคเรื้อรังประจำตัว ในท้ายที่สุด ได้กล่าวถึงบทบาทของการสังคมส่งเคราะห์ในโรงพยาบาลรามาริบัติที่เข้าไปช่วยเหลือผู้ป่วยในโรงพยาบาล อย่างไรก็ดี การวิจัยรายนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาอย่างอื่นที่เกิดขึ้นแก่ผู้ป่วย อันอยู่นอกเหนือบทบาทและความช่วยเหลือในด้านสังคมส่งเคราะห์ของโรงพยาบาลรามาริบัติอยู่บ้าง ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่าง ๆ นั้น

1

Laura Reif, "Managing a Life with Chronic Disease," American Journal of Nursing, (February 1973), p.28.

2

อมรา ปานทับทิม, ปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังในโรงพยาบาลรามาริบัติ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมส่งเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519).

ย่อมมีปัญหาและต้องการความช่วยเหลือทางด้านสังคมสงเคราะห์ มิใช่แต่เฉพาะตนเองในด้านรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่าย หรือปัญหาทาง เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับตนเอง เช่น ต้องกลายเป็นคนว่างงานหรือมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตน เมื่ออยู่ที่บ้านเท่านั้น แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ครอบครัวอันเนื่องมาจากภาวะและความรับผิดชอบของผู้ป่วยที่มีต่อครอบครัว แต่ในปัญหากรณีหลังนี้ยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษากันในเมืองไทยมาก่อน ผู้เขียนจึงเห็นว่าถ้าได้ศึกษาปัญหาในส่วนที่เหลือนี้แล้วก็คงจะได้ข้อมูลบางอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อวงการสังคมสงเคราะห์ในการหาทางให้สังคมได้ช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วย ซึ่งต้องประสบปัญหาต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากความรับผิดชอบต่อผู้ป่วยของผู้ป่วยที่มีต่อบุคคลเหล่านั้น เช่น ภาวะของครอบครัวที่ต้องตกเป็นของภรรยาผู้ป่วย การศึกษาของบุตร และการเลี้ยงดูบิดามารดาในกรณีที่ยังมีชีวิตและอาศัยอยู่กับผู้ป่วย เป็นต้น

วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึง เป็นผลของความพยายามที่จะศึกษาโรคติดต่อเรื้อรังบางชนิด ซึ่ง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้รับผู้ป่วยเข้ารักษาพยาบาล การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบถึงชนิดของปัญหาต่าง ๆ และความต้องการ และความประสงค์ที่จะรับความช่วยเหลือของผู้ป่วยและครอบครัวของผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนต้องรับผิดชอบในทางสังคมได้ ผลของการศึกษานี้คาดว่าจะ เป็นแนวทางให้ใช้เป็นหลักในการหาทางช่วยเหลือทั้งในด้านป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการช่วยเหลือผู้ป่วยในด้านสังคมสงเคราะห์ได้

ขอบเขตการศึกษาและข้อจำกัด

ในการศึกษานี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะผู้ป่วยทั้งชายและหญิง ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้รับตัวเข้าไว้รักษา หรือที่เรียกว่า ผู้ป่วยใน (Inpatient) ตั้งแต่ 10 วันขึ้นไป และอยู่ในเกณฑ์ของโรคเรื้อรัง 3 ประเภท คือ

- ประเภทที่ 1 โรคเรื้อรังทางสมองและไขสันหลัง
- ประเภทที่ 2 โรคเรื้อรังที่จัดอยู่ในประเภท Progressive Disease ได้แก่โรคมะเร็งของระบบต่าง ๆ ของร่างกาย
- ประเภทที่ 3 โรคเรื้อรังชนิดที่มีโอกาสรักษาให้หายขาดได้ หรือทุเลาเป็นระยะ ๆ ซึ่งต้องการระยะเวลารักษานาน ได้แก่ผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคปอด ฯลฯ

ดังนั้น ข้อมูลที่ได้และนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาจึงจำกัดแต่เฉพาะคนไข้จำนวน 150 คน ที่เป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในระยะเวลาระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2521 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลต้องประสบอุปสรรค และมีข้อจำกัดหลายประการ ข้อมูลที่พบว่าคู่สมรสของผู้ป่วยหลายรายเป็นคนที่ขยับออกการศึกษา ไม่สามารถจะให้ขอมูลรายละเอียดได้เท่าที่ต้องการ และข้อมูลไม่สามารถจะเก็บได้โดยตรงจากผู้ป่วย จำเป็นต้องอาศัยจากคู่สมรส ซึ่งไม่มีหลักประกันที่จะได้ข้อมูลในเชิงวัตถุวิสัย (Objective)

ท้ายที่สุด ข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้คนควาต้องทำงานทั้งในด้านการสอนและการปฏิบัติ ตลอดจนเวลาทำให้ไม่มีเวลาที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง เท่าที่ควรกระทำให้ดีกว่านี้ ประกอบกับต้องเสียเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จภายในกำหนด การค้นคว้าตำราจากต่างประเทศและข้อมูลที่แท้จริงภายในประเทศ ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดและกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบ ทำให้ศึกษาวิจัยนี้ไม่กว้างขวางดังที่คาดคิดไว้แต่แรก

เรื่องที่วิจัย

ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว เนื่องจากผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลฉุกเฉินเป็นเวลานาน ปัญหาที่จะศึกษาเป็นปัญหาเกี่ยวกับ เศรษฐกิจสังคม และปัญหาทางจิตใจของผู้ป่วยและสมาชิกในครอบครัวของเขา

ปัญหาการวิจัย

ปัญหาของการวิจัยได้กำหนดไว้ในแนวทางดังต่อไปนี้

1. เมื่อผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล
 - 1.1 ครอบครัวของผู้ป่วยประสบปัญหาทาง เศรษฐกิจหรือไม่
แค่นั้น และอย่างไร
 - 1.2 ครอบครัวของผู้ป่วยประสบปัญหาทาง องค์กรของครอบครัวหรือไม่
 - 1.3 ครอบครัวของผู้ป่วยประสบปัญหาทางจิตใจหรือไม่
แค่นั้น และอย่างไร
2. ปัจจัยของผู้ป่วยดังต่อไปนี้ ทำให้เกิดปัญหาทางครอบครัว เหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และทำไม
 - 2.1 ประเภทของโรค
 - 2.2 ระยะเวลาของการอยู่โรงพยาบาล
 - 2.3 สถานภาพทางครอบครัว (หัวหน้าครอบครัวหรือแม่บ้าน)
 - 2.4 ประเภทของอาชีพ
 - 2.5 รายได้ของครอบครัว
 - 2.6 ขนาดของครอบครัว
 - 2.7 ระดับการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว
 - 2.8 วัยของผู้ป่วย

3. ถ้าครอบครัวของผู้ป่วยเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ครอบครัวที่เกิดปัญหาต้องการความช่วยเหลือในปัญหาแต่ละด้านหรือไม่ แค่ไหน และอย่างไร

4. ในขณะที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลนั้น ครอบครัวที่เกิดปัญหาได้พยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร แก้ไขสำเร็จหรือไม่ สำเร็จขนาดไหน และแก้ไขอย่างไร

สมมุติฐาน

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมีข้อสมมุติฐานดังนี้

1. ครอบครัวของผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังส่วนใหญ่หรือทั้งหมด ล้วนแต่ประสบกับปัญหาต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ แตกต่างกันไป

2. ปัญหาทางครอบครัวที่แตกต่ากันนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ของผู้ป่วย

3. ครอบครัวที่ต้องประสบกับปัญหาส่วนใหญ่พยายามแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง แต่ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ

4. ส่วนใหญ่ของครอบครัวผู้ป่วยเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือจากสังคมสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ทั้งสิ้น

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยสนาม (Field Research) มุ่งศึกษาปัญหาทางครอบครัวของผู้ป่วยเรื้อรังประเภทต่าง ๆ ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ จำนวน 150 คน โดยแยกผู้ป่วยออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน เพื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่างในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มเหล่านี้ว่ามีชนิดประเภท ความรุนแรง ตลอดจนปัญหาแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด การแบ่งกลุ่มได้ยึดถือหลักความรุนแรงหรือร้ายแรงของโรคเรื้อรังของผู้ป่วยทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

- กลุ่มที่หนึ่ง ไตแก่ผู้ป่วยเรื้อรังประเภทความพิการทางสมองและไขสันหลัง ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และใช้ระยะเวลารักษานาน หรืออาจจะพิการตลอดชีวิต โดยไม่มีทางรักษาให้หายได้
- กลุ่มที่สอง ไตแก่ผู้ป่วยเรื้อรังประเภท Progressive Disease อันได้แก่ โรคมะเร็งต่าง ๆ ซึ่งยากแก่การรักษาให้หายได้ โดยเด็ดขาด แต่เป็นโรคที่อาจคาดคะเนได้ว่าหากผู้ป่วยไม่หายหรือทุเลาลงก็จะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นานนัก และอาจจะต้องถึงแก่กรรมไม่ช้าก็เร็ว
- กลุ่มที่สาม ไตแก่ผู้ป่วยที่เป็นโรคเรื้อรังบางประเภท ซึ่งอาจจะมีโอกาสรักษาให้หายขาดหรือทุเลาและปลอดภัยได้ ถ้าหากได้มารักษาพยาบาลแต่เนิ่น ๆ ก่อนที่โรคจะรุนแรงเกินกว่าจะรักษาได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องใช้เวลารักษาพยาบาลนานพอสมควรจึงจะหายและทุเลาจนปลอดภัยได้ ส่วนใหญ่ของผู้ป่วยในกลุ่มสามนี้ ไตแก่ผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคปอด โรคหัวใจ

อนึ่ง สำหรับประชากรที่อยู่ในข่ายของการวิจัย ได้กำหนดไว้เฉพาะสามมีหรือภรรยาของผู้ป่วยที่รับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อการวิจัยสามารถกระทำได้อย่างเหมาะสม เพราะถ้าคลุมประชากรในอื่น ๆ แล้วก็จะเกินขีดความสามารถของการวิจัยนี้ทั้งด้านกำลัง เวลา และงบประมาณ

ข้อมูลที่ได้นี้ ได้นำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการทางสังคมวิทยา และทางสถิติตามความเหมาะสม เพื่อตอบปัญหาวิจัยทุกปัญหาที่กำหนดไว้ข้างต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยทำให้ได้เข้าใจลักษณะของปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเจ็บป่วยของผู้ป่วย โดยเฉพาะปัญหาซึ่งอยู่นอกเหนือหน้าที่ของแพทย์ คือ ปัญหาทางครอบครัว ความเข้าใจปัญหาทางครอบครัวนี้จะช่วยให้สามารถวางแผนทางสังคมส่งเคราะห์ในโรงพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามเป้าหมายยิ่งขึ้น



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย